

Svendborg november 2018.

Besigtigelse af Melby kirkegård d. 24. oktober 2018.

Deltagere i besigtigelse, ledende graver Thomas Jørgensen, kontaktperson Tine Høgstedt og Tommy Christensen.

Som på alle andre kirkegårde i Danmark oplever man i Melby et stort overskudsareal, mange tomme kistegravsteder og areal som ligger ubrugt hen. Mange af disse tomme m² er belagt med perlesten hvilket nemt kan komme til at synes lidt trøstesløst og trist. Problemet er jo opstået på grund af en meget stor ændring i den danske begravelsestradition. Man er i forhold til tidligere tider de sidste 100 år begyndt at brænde vore døde. Et rummeligt gravsted er i dagens Danmark typisk på 1 til 1,5 m², hvor det før i tiden var på 6 til 8 m². Den danske kirkegård er udfordret med de ændrede begravelsesskikke, her tænker jeg også skovbegravelse, strøning af aske over åbent vand og de mange, anonyme urnenedsættelser. Den danske kirkegårdskultur har altid været kendetegnet ved stolte og respektfulde traditioner omkring vore døde og kirkegårdsanlæg med høj kvalitet og plejeniveau. Tager man de pessimistiske briller på kan man få øje på at den danske kirkegård er mere under afvikling end udvikling. **”Det må vi bestræbe os på at gøre noget ved, synes jeg”**

Ligesom begravelsestraditionerne ændrer sig, må kirkegården ændre sig og det er nødvendigvis ikke så uheldigt endda. Kirkegården skal gøres interessant i folks bevidsthed ved at skabe smukke grønne anlæg som udover at fungere som begravelsesplads med fred og ro til eftertanke, skal være lokalområdets kulturelle og botanisk interessante frirum/mødested. Med andre ord, vi der tænker og arbejder med den danske kirkegård skal være bedre til at sælge os selv.

Melby kirkegård er en typisk lille landsbykirkegård med meget få begravelse / nedsættelser årligt. Hvis man ikke hele tiden får fulgt op på sløjfninger ved gravstedsudløb og hvis resurserne rent mandskabsmæssigt måske er i underkanten, kan det hele hurtigt komme til at bære præg af forsømmelse, og ligeså fin og sirligt det lille sted kan fremstå ligeså trist og glemt kan det synes.

Melby kirkegård trænger til en kærlig og engageret hånd, men når så det er sagt er der nogle ganske fine rammer at arbejde og forbedre i. Denne lille kirkegård kan hurtigt bringes flere niveauer op rent vedligeholdelsesmæssigt og jeg vil i denne rapport prøve at skitsere og formulere en brugbar løsningsmodel til at opnå dette.

Først skal man fjerne alt overflødig, ved at ryddeliggøre udløbne gravsteder og dermed overflødige gravstedshække. Det vil nok i første omgang få kirkegården til at virke tom og ubenyttet, men en efterfølgende forgrønnelse ved græssåning eller med bunddækkende beplantninger vil hurtigt give arealet et ryddeligt og parkagtigt præg.

Arealet skal reguleres terrænmæssigt inden tilsåning/tilplantning. Buksbomhækkene på Melby kirkegård har ikke kunnet klare den meget varme og tørre sommer i 2018 og rigtig mange meter hække er simpelthen døde og skal ryddes og genplantes. Buksbomkvistdød er en aggressiv svampesygdom som netop nu plager de danske kirkegårde så derfor bør man måske plante en anden hækplante, evt. taks som er hårdfør, nøjsom og som tåler alle former for beskæring. *Taxus baccata* hvor sorten ”Brande” er specielt god som slank og lav hæk. Køb Planterne i potte da det giver et mere sikkert og godt resultat. Da de traditionelle kistegravsteder er forholdsvis små kunne det se pænt ud med brostensforkant på enkelte gravstedsroder / afdelinger, hvilket vil bevirke at gravstedsarealet ikke ser så tætpakket og klemt ud. Kirkegården vil efter disse indledende øvelser fremstå helt anderledes end hidtil, grøn og rolig for øjet og først nu kan man begynde at fokusere på at skabe spændende grønne elementer og balance.

Man bør tilstræbe at der er mulighed for at erhverve de typer af gravsteder som folk efterspørger i dagens Danmark. Som vinterarbejde kan man arbejde med kirkegårdskort og kalkerpapir og indplacere det antal

traditionelle kistegravsteder og store rummelige traditionelle urnegravsteder der er behov for på Melby kirkegård. Dette arbejde skal i forhold til udviklingsplanen skabe balance imellem allerede eksisterende og aktive gravsteder, fremtidige salgbare gravsteder og øvrige grønne elementer som busketter, staudebete og græsarealer. Man bør inddrage og udlægge lidt rum for gravstedstypen fællesplæne med plade og undlade at anlægge gravstederne for klemte og tætte for det er jo ikke plads man mangler, en populær gravstedstype når det handler om fællesanlæg med servitutter.

Vigtigt er det at det forholdsvis beskedne antal aktive gravsteder på Melby kirkegård er velvedligeholdte så måske man skal kontakte gravstedsejere for evt. renoveringsarbejder også der hvor det ikke er kirkegården der har forpligtelsen.

Tænkte gravsteder som kun er registreret i kartotek og på kort kan indtil ibrugtagning tilsås med græs eller tilplantes for at skabe lidt højde og variation.

Da man i Melby er meget interesseret i at bevare historikken og gamle bevaringsværdige gravminder bør man bruge noget af arealet til mindre lapidarer, anlagt som små øer i det grønne så man kan beskue dem hele vejen rundt. Allerbedst er det dog hvis man kan bevare gravmindet på den oprindelige plads. Der er flere smukke og historisk spændende familiegravsteder på Melby kirkegård som man bør passe godt på.

Der er fine detaljer rent beplantningsmæssigt som man bør værne om, både stedsegrønt og løvfældende.

Fremtidsudviklingen på Melby kirkegård bør indeholde plantning af små træer som Crataegus (Tjørn)

Malus, (paradisæble) Magnolia og lign. Trætyper som har flere kvaliteter, blomst, bær og høstfarve.

Stauder er meget anvendelige i bestræbelserne på at skabe den grønne kirkegård, man skal blot vælge de selvhjulpne, og robuste, og dem er der en hel del af. Busketter eller små grupper af stedsegrønne eller løvfældende buske kan være meget virkningsfulde elementer på den grønne kirkegård. Uanset om det er stauder eller buske får man den smukkeste virkning ved at plante mange og for buskenes vedkommende flere, gerne ensartet ikke mikse for meget, med mindre man er meget rutineret og har et budskab.

Kirkegården skal gøres grønnere og perlestensarealet skal minimeres, dog er det godt at bevare befæstede gange i en vis udstrækning for logistikkens skyld.

Perlestensareal rundt kirken er vigtigt og nødvendigt for at kunne vedligeholde kirken, med udvendige arbejder og kalkning men det kan godt minimeres en del. Pigstensbelægningen / borden rundt kirken kan forholdsvis nemt bringes i en lidt bedre stand med lidt justeringer hist og pist og måske en fin bænk og et stort kar / kumme med årstidens blomst kunne gøre sig op ad, eller i et hjørne ved kirken.

De gamle asketræer, randbeplantningen mod vest og syd viser tegn på svampesygdommen "asketoptørre" og bør derfor overvåges nøje. Alle træer bør eftergås for visne og døde grene og specielt dem lige uden for indgangen til kirken da de er decideret farlige for kirkegængerne. Selvom man nødtigt fælder gamle træer på kirkegårdene er der i Melby en grund til at overveje dette, det førnævnte taget i betragtning.

Efterfølgende kan man plante en ny træække, f.eks. en stammehæk af lind eller stynede og formklippede. Stendiger rundt kirkegården er i en forholdsvis god stand ikke tilplantet på toppen, men dog grønne ved hjælp af lavt klippet ukrudt som virker. Om man er til det ene eller det andet må være et spørgsmål om temperament og smag.

Blomsterløg som forårsbebudere på kirkegården er også en fin botanisk detalje på den danske kirkegård. Vælg de naturligt groende som Vintergæk, Erantis, skilla og lign. Store grupper af narcisser hvor der er plads til det, kan også bruges. Her tænker jeg ikke mindst på det store græsareal mod nord ved parkeringsplads til kirken. Både det hækomkransede og det grønne oversigtsareal indbyder til at der bliver sagt "God dag og velkommen" på en lidt mere spændende måde. Det kan være med et par smukke stedsegrønne øer i plænerne, en skulptur eller andet.

Der er god plads til at optimere parkeringsmuligheder for kirken og kirkegårdens brugere umiddelbart til venstre for indgangsportal til kirkegården og på det store grønne område bag mandskabsfaciliteterne.

Tilkørselsvej op til disse trænger ifølge udsagn til fundering i forhold til den lidt tungere trafik.

Melby kirkegård trænger som skrevet til en kærlig hånd og der er en del opgaver at gå i gang med, men der er ingen grund til at stresse, gå systematisk til værks, et skridt af gangen i forhold til udviklingsplanen, stille og roligt så vil det straks kunne ses at anstrengelserne bærer frugt. Denne skrivelse skulle gerne motivere graver og menighedsråd til at udarbejde og beskrive en fremgangsmåde / udviklingsplan for Melby kirkegård langt ud i fremtiden, en udvikling som denne generation givetvis ikke ser færdiggjort, men som de har været med til at starte og vedligeholde.

Udviklingsprocessen på Melby kirkegård kræver både resurser mandskabsmæssigt og økonomisk, så provstiet må inddrages og måske de større arbejder med fordel kan udføres af fremmed entreprenør under opsyn.

Husk på værdien af en velformuleret og gennemtænkt vedtægt, og at det er vigtigt at inddrage kirken og kirkegårdens brugere i Jeres arbejde og ideer.

Held og lykke med arbejdet fremover, jeg håber at denne skrivelse vil inspirere og motivere.

Med venlig hilsen

Tommy Christensen

Tlf. 2041 6186